

REGIONALT VALPROGRAM 2018

Innehåll

Visionen.....	2
Konkurrens och valfrihet ger bättre kvalitet	2
Jämställd vård	2
Psykiatri.....	2
Folkhälsoperspektivet måste genomsyra hela samhället.....	3
Vård till papperslösa	3
Framtiden med digitalisering som verktyg	3
En bild från verkligheten	3
Prioriterade områden	4
Ansvarsområden för Regionen	6

Visionen

Centerpartiet är ett grönt, frihetligt parti med fötterna på jorden som i mer än hundra år slagits för att människor ska få bestämma mer själva. För att vi ska ha ett hållbart samhälle och för att man ska kunna bo och jobba i hela Norrbotten.

Därför vill vi ha en närodlad politik. Du ska kunna välja den hälsocentral som passar dig bäst oavsett vem som driver den (offentlig eller privat). Det viktigaste är att vården är bra.

Vi tänker göra allt vi kan för att fler ska få ett jobb att gå till, eftersom ett jobb kan vara skillnaden mellan att ge upp och att tro på en framtid.

Sjukvården som bedrivs i Regionen betalas med skattepengar som kommer från kommuninvånare som förväntar sig se resultat av det i sin hemkommun. Eftersom det handlar om skattepengar är det viktigt att vården ges efter behov. Det betyder att du ska få den vård du behöver oavsett var du bor, varifrån du kommer, hur mycket pengar du har eller hur gammal du är. Vården ska utformas efter dig och dina behov, inte tvärtom.

Konkurrens och valfrihet ger bättre kvalitet

Företag och ideella organisationer kan driva verksamheter inom vård och omsorg. Fler aktörer kan skapa mer konkurrens och därmed förbättra tillgänglighet och kvalitet. Vi anser att vård och omsorg med fördel kan drivas av privata företag, stiftelser eller ideella organisationer.

Öppnar man upp möjligheten för fler att bedriva vård och omsorg, skapas utrymme för nya idéer. Det kan till exempel vara en sjuksköterska som har en idé om hur vården kan bedrivas på ett bättre sätt, som får chansen att öppna eget.

Jämställd vård

Lika lite som det ska spela någon roll var i länet du bor ska det inte spela någon roll vilket kön du har när det handlar om rätt till vård. Alla människor har rätt till lika bra vård. Idag har inte alla det. Tvärtom får kvinnor ofta sämre vård än män och vården har sämre kunskaper om typiska kvinnosjukdomar. Det beror på att den medicinska forskningen mest gjorts på män. Vi vill ha en jämställd och rättvis vård. Därför behöver vi mer kunskap om kvinnor och kvinnors sjukdomar.

Psykiatri

Den psykiska ohälsan har ökat. Allt fler människor drabbas av ångest, oro och andra psykiska besvär. Alla behöver hjälp, men hjälpen kan se olika ut. Även inom psykiatrin gäller att många små enheter fungerar bättre. Vi tycker att den som behöver psykiatrisk vård snabbt ska få hjälp och inte tvingas vänta i månader på första besöket. För barn och unga är det extra viktigt att hjälpen kommer snabbt. Vi behöver också se till att fler utbildas i psykiatrin för att personalen som arbetar där ska få mer kunskap. För personer med psykisk ohälsa är det viktigt att ha en plats i samhället. Även om man har en psykisk sjukdom ska man kunna jobba och bidra utifrån sina förutsättningar. Fler satsningar behövs för att erbjuda människor med psykisk sjukdom ett meningsfullt jobb att gå till och här kan Region Norrbotten tillsammans med kommunerna göra mer.

Folkhälsoperspektivet måste genomsyra hela samhället

Arbetslivet spelar en viktig roll för att få en bättre folkhälsa i Norrbotten. Med fler jobb och ökad rörlighet på arbetsmarknaden blir det lättare för människor att hitta arbeten som de trivs med. Med bättre förutsättningar att starta och driva företag kan människor också förverkliga sina drömmar och idéer. Inom detta område spelar civilsamhället en viktig roll. Centerpartiet ser folkhälsopolitiken som en strategisk utvecklingsfråga och en förutsättning för tillväxt i hela regionen.

För att motverka att hälsorisker utvecklas till sjukdomar, måste hälso- och sjukvården ge en del av sina resurser till förebyggande och hälsofrämjande insatser. Centerpartiet vill se mer nytänkande inom vården. Vården ska inte bara finnas till hands när vi väl har blivit dåliga, den ska också ge oss hjälp och råd för att vi inte ska bli sjuka.

Vård till papperslösa

Om du blir sjuk i Norrbotten ska du få vård och det ska inte spela någon roll varifrån du kommer. Eftersom vi är övertygade om alla människors lika värde, är detta en självklar ståndpunkt för Centerpartiet i Norrbotten.

Framtiden med digitalisering som verktyg

Inom hälso- och sjukvården pågår det en digital och teknisk utveckling som saknar motstycke. Från att ha varit en väldigt sluten organisation blir hälso- och sjukvården, i takt med att lagarna ändras och kraven från befolkningen ökar, mer öppen. Det kan gälla allt från rådgivning via 1177 eller att ta del av ens egen journal till att ha en god översikt över den förskrivna medicinen, allt detta digitalt över dator eller mobiltelefon. Detta uppfattar vi idag som ett normaltillstånd men vi behöver inte backa långt tillbaka i tiden då många trodde detta var en omöjlighet. Möjligheter med ny teknik spänner över områden som prevention, upptäckt, diagnos och behandling.

Digitaliseringen innebär i praktiken förändringar där vissa effekter kan vara bekymmersamma men samtidigt erbjuda stora möjligheter. Digitaliseringen kommer att i grunden förändra hur vi organiserar oss men även hur vi arbetar. Arbetsuppgifter kommer att växlas mellan personalgrupper och även tas över av patienter och datorer. Inriktningen på många yrken kommer att förändras och eventuellt försvinna och helt nya arbetsområden skapas.

En bild från verkligheten

Det är också viktigt att framhålla att sjukvården i Norrbotten står inför mycket stora utmaningar och dras med stora problem. Mångåriga tillkortakommanden på det strategiska området, brist på fortbildning och karriärvägar, brister i arbetsmiljö och oförmåga att hålla ihop länet, som bland annat lett till att man fastnat i beroendet av hyrläkare. Det viktigaste området är att göra hela Norrbotten än mer attraktivt att bo, jobba, studera och leva i.

Befolkningsunderlaget påverkar skatteunderlaget för regionen. Regionen är inte bara en arbetsgivare, den är även en stor regional aktör, som vill se en positiv befolkningsutveckling. Därför är det viktigt att också fånga upp invandrare med erfarenheter och utbildning inom hälso- och sjukvården.

Centerpartiet måste tyvärr konstatera att det aldrig har rått större skillnader inom vården i länet än idag. Den trend av att koncentrera vården, som man gjort i Norrbotten, är en stor bidragande orsak till bristen på kvalificerad vårdpersonal. Regionen idag lider av. Samtidigt

som utbudet av vård på många orter dragits ner, och i vissa fall helt plockats bort, har också personal i stor utsträckning lämnat länet. På dessa orter råder det nu en skriande brist på kvalificerad personal, något som inte var ett problem innan neddragningarna.

Ett behov som Region Norrbotten nu tvingas lösa genom att hyra in dyr personal. I andra ändan av ekvationen (på det mottagande sjukhuset) blir patientströmmarna stora, vilket leder till att missförhållanden inom arbetsmiljön uppstår, att patientsäkerheten har äventyrats upprepade gånger och att vårdköerna växer. Detta har medfört att allt för många sagt upp sig, vilket i sin tur eskalerar problemen ytterligare och mer inhyrd personal måste till.

Centerpartiets vill att Regionen utvecklas i riktning till att patienttransporter längs vägarna görs till ett minimum. Vården måste bli mer tillgänglig i hela Norrbotten.

Centerpartiets närodlade profil och tankar går som han i handske med den omställning som vården står inför. Vården måste bland annat i större utsträckning kunna möta patienter där de bor. De stora behoven inom primärvården och slutenvården som nu majoritetens politik i realiteten lämnat efter sig är en vård som inte är utformad från patienternas behov utan snarare ska tjäna organisationens behov – men inte ens det lyckas.

Vården i Norrbotten är idag mer svåråtkomlig än någonsin. En vård som ges om man orkar resa till den. Norrbotten är dessutom sämst i landet vad gäller måluppfyllelsen av vårdgarantin till specialiserad vård.

Prioriterade områden

Förutom visionen och inriktningen, som ovan i stora drag redogjorts för, är bland annat följande områden prioriterade under gällande plantid med reservation för hur budgetarbetet utvecklas.

Centerpartiet anser att fortsatt budgetarbete är nödvändigt för att nå de av regionstyrelsen uppsatta målen. Kommande generationer ska inte, som nu, behöva bära bördan av underskott som regionen dragits med i flera år. Centerpartiet vill genomföra en nyinvestering inom bildmedicinen i länet. Arjeplog och Älvsbyn bör givetvis ha tillgång till röntgen. Här bör man inhämta mer kunskap om det är slätröntgen eller datortomograf som är bäst att satsa på när nuvarande utrustning fasas ut. Bildmedicinen i Pajala och Arvidsjaur bör ses över och säkerställas på kompetenssidan.

Centerpartiet vill satsa på vidareutbildning för personalen inom bildmedicinen med beskrivande radiografer. I runda tal är kostnaden för fortutbildningen för en röntgensjuksköterska till beskrivande radiograf, den kostnad regionen betalar en inhyrd röntgenläkare för två veckor. Vrinnevisjukhuset i Norrköping har redan anammat detta arbetssätt. Centerpartiet vill utreda möjligheten att investera i magnetröntgenutrustning (MR) inom Kiruna närsjukvårdsområde. Även inom detta område går tekniken vidare och idag finns modeller som inte behöver lika stora ädelgastankar.

Centerpartiet vill att en stor regional satsning tillsammans med kommunerna och civilsamhället genomförs mot alkohol- och droganvändning inom länet. Detta för att höja kunskapen, främst bland våra ungdomar, om riskerna med och konsekvenserna av användandet av droger. Det sprids idag en förödande och falsk syn på området narkotika. Möjligheten att beställa droger, samt den drogliberala hållning som allt för många ungdomar anammat, ser vi som ett stort hot mot folkhälsan. Här har polisen och socialtjänsten larmat

upprepade gånger runt om i länet. Regionen behöver ta på sig ledartröjan och adressera detta problem snarast. Centerpartiet vill att ett sprututbytesprogram införs snarast. Konsekvenserna för regionen om inget görs blir än mer kännbara. Vi menar att ny kunskapsinhämtning på området behövs för att grunda allt på kunskap och beprövad erfarenhet.

Centerpartiet vill att Region Norrbotten driver frågan mot Riksdag och Regering om införandet av *regionala skatte- och avgiftsbaser*. Vi ser denna fråga som den allra viktigaste med tanke på Statistiska centralbyråns (SCB) framtidsprognoser för länet. Det bygger i korthet på att återbäring av naturresurserna ska tillfalla regionen. Det gäller i första hand vattenkraften men även skog och malm måste diskuteras. Det kommunala skatteutjämnningssystemet hävdar vi inte fungerar eftersom urbaniseringen fortsätter dra fram genom glesbygden. Om Region Norrbotten tillsammans med övriga delar av landet ska ha möjlighet att erbjuda den bassjukvård som är ett minimum i framtiden (om SCBs prognoser slår in) är denna åtgärd avgörande.

Centerpartiet är det enda parti som på riksplan driver frågan om regionala skatte- och avgiftsbaser. Detta är en avgörande framtidsfråga för länet. Inget annat parti har presenterat hållbara förslag på hur man nu och framåt ska kunna komma till rätta med finansieringsproblemet inom hälso- och sjukvården och den regionala obalansen som nu råder. Här har Sveriges vattenkraftskommuner långt utarbetade planer och väl underbyggda fakta. Centerpartiet driver frågan i Riksdagen om att en del av fastighetsskatten på elproducerande fastigheter ska tillfalla Regionen. Detta som ett första steg till en ökad regional finansiering.

Centerpartiet vill att ambulansverksamheten förstärkas/avlastas på flertalet orter till följd av de förändringar som gjorts senaste åren. Centerpartiet vill att Region Norrbotten tillsammans med LKAB och dess ägare samt Kiruna kommun snarast tillsätter en ledningsgrupp som har till uppgift att komma överens om förtidisinlösning av regionens sjukhus i Kiruna. Eftersom gruvbrytningen nu gör det nödvändigt att flytta hela stadskärnan, finns det stora möjligheter för regionen. Ett nytt sjukhus innebär oanade möjligheter att samordna sjukvården i malmfälten en gång för alla. Ett nytt modernt sjukhus i en ny stad som kan möta malmfältens behov är en möjlighet som aldrig kommer igen och ett tillfälle regionen inte får gå miste om. Regionen är i stort behov av att lösa sjukvårdsfrågan i malmfälten. Det rör bland annat möjligheten till kompetensförsörjning, kommunikation, befolkningsutveckling samt fördelarna med ett nytt väldimensionerat sjukhus i malmfälten. Regionen bör även börja fondera pengar inför denna förändring.

Centerpartiet ser stora behov inom området, Våld i nära relationer, där kvinnor och barn drabbas av fysik och verbal misshandel. Enda chansen att rädda livet är ofta att kvinnorna måste ge sig av. Kvinnojouren spelar här en stor uppgift i regionen men på många orter förs verksamheten fram på knapp sparlåga. Vi vill att Region Norrbotten lyfter frågan i sitt samarbetsorgan med kommunerna och hjälper till med att söka lösningar på finansieringen. Även inom vården måste frågan, Våld i nära relationer, ständigt vara "på tapeten" och personalen måste våga fråga om man anar oro.

Regionala utskottet bör snarast ersättas med en nämnd. Vi vill att man två gånger under året utlyser projektområden i regionen. Projekt som stärker möjligheten att utveckla näringslivet i mindre orter. Det ökar fokus i orterna och möjligheten till att bygga något bestående. Projekten ska matcha det prioriterade utlysta områden. Att man på regionens hemsida ska kunna ta del av pågående och tidigare projekt och att uppföljning redovisas på 3 och 5 år.

Regionen Norrbotten har gränser både mot Norge och Finland. Det är av stor betydelse att gränssamarbetet fortsätter att utvecklas. Centerpartiet vill att Region Norrbotten jobbar för att göra E10 betydligt säkrare framförallt sträckan mellan Kiruna-Gällivare som nyttjas hårt av regionens verksamheter.

Ansvarsområden för Regionen

Från den 1 januari 2017 tilldelades Region Norrbotten ytterligare ett viktigt område till sina övriga ansvarsuppgifter, nämligen det regionala utvecklingsansvaret. Ansvaret fördes över från Länsstyrelsen till Region Norrbotten. I praktiken innebär detta att Regionfullmäktige blir länets högsta beslutande folkvalda församling även inom området regional utveckling.

Ytterst vill vi betona vikten av EU:s sammanhållningspolitik och att den regionala utvecklingen får en jämnare spridning av resurserna över länet. Europeiska medel genom FoU-program och strukturfonder, samt nationella medel, måste fördelas på ett konstruktivare sätt. Medel behöver i lägre utsträckning fördelas till det högre lärosätet och i större omfattning fördelas genom utlysning av områden.

Vi vill att man två gånger per år utlyser projektområden i regionen. Projekt som stärker möjligheten att utveckla näringslivet på mindre orter. Det ökar fokus på orterna och möjligheten till att bygga något bestående. Projekten ska matcha prioriterade utlysta områden. Att allmänheten på regionens hemsida ska kunna ta del av pågående och tidigare projekt och att uppföljning redovisas på tre och fem år.

Regionen Norrbotten har gränser både mot Norge och Finland. Det är av stor betydelse att gränssamarbetet fortsätter att utvecklas. I övrigt är utbyggnad av infrastruktur som vägar, hamnar, flygförbindelser och ökad kapacitet i digitala överföringar samt kollektivtrafik i regionen högt prioriterade.

Det finns självklart många fler områden som både är aktuella och viktiga men här pekas visionen och den färdriktning vi från Centerpartiet tycker ska styra Norrbotten.